

Найактуальніше

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

18 грудня 2013 р. відбулося засідання Загальних зборів Національної академії аграрних наук України.

У роботі Загальних зборів взяли участь: Г.М. Калетнік — голова Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин, В.М. Давиденко — заступник міністра аграрної політики та продовольства України, В.А. Слаута — радник Президента України, В.Д. Походенко — віце-президент Національної академії наук України, представники галузевих академій України, керівники структурних підрозділів і відповідальні працівники Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Адміністрації Президента України, профільних відомств, ректори вищих навчальних закладів аграрного профілю.

На Загальних зборах:

1. Заслухано та обговорено доповідь президента Академії академіка НААН Петриченка Василя Флоровича «Концептуальні засади Програми науково-організаційного та інвестиційно-інноваційного розвитку Національної академії аграрних наук України».

Перед Загальними зборами виступив В.М. Давиденко.

В обговоренні доповіді взяли участь академіки НААН: В.В. Адамчук, Д.О. Мельничук, А.С. Даниленко, П.Т. Саблук, С.А. Балюк, Г.М. Калетнік, В.В. Юрчишин, почесний член НААН, генеральний директор ТОВ «Агро-Холдинг МС», Герой України Ю.М. Карасик.

2. Про проблеми та перспективи розвитку ветеринарної науки в Україні доповів академік-секретар Відділення ветеринарної медицини член-кореспондент НААН М.С. Мандигра. Зі співповіддю виступив заступник голови Держветфітослужби України В.В. Башинський. З короткими доповненнями виступили академіки НААН: Б.Т. Стегній, А.Л. Бойко та почесний член НААН, заступник генерального директора корпорації «Укрзооветпромстач» П.П. Достоевський.

3. Про зміни і доповнення до Статуту Національної академії аграрних наук України поінформував Загальні збори перший віце-президент Академії академік НААН І.В. Гриник.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОГРАМИ НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ТА ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НААН

*Доповідь Президента Національної академії аграрних наук України,
академіка НААН В.Ф. Петриченка на засіданні Загальних зборів НААН
18 грудня 2013 р.*

Сучасний стан економіки України потребує створення умов для її прискореного розвитку на інноваційній основі, яка передбачає реалізацію інтелектуального потенціалу нації, модернізацію виробництва, зниження його ресурсо- та енергозалежності, стимулювання суб'єктів господарювання до впровадження економічно привабливих розробок з метою збільшення частки доданої вартості в кінцевій продукції.

Особливо гострими є проблеми в аграрному секторі економіки, де зберігається надто низький рівень техніко-технологічного забезпечення виробництва і, як наслідок, його низька ефективність та висока собівартість продукції. Проте навіть за таких умов, за прогнозними розрахунками ННЦ «Інститут аграрної економіки», загальне виробництво продукції сільського господарства у 2013 р. становитиме 240,3 млрд грн, що на 7,7% більше, ніж попереднього року.

Такі показники повною мірою відповідають завданням, визначеним Національним планом дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженим Президентом України. Внесок, зроблений науковцями Академії у виконання цієї програми, було відзначено відповідним Указом Президента України від 15.11.2013 № 636/2013 щодо обґрунтування чисельності членів Національної академії аграрних наук України.

Упродовж поточного року економічною наукою на виконання основних положень цієї програми було розроблено 21 проект законів України та 4 нормативно-правових акти Президента і Кабінету Міністрів України, 17 державних галузевих програм. Серед проектів виокремлюємо закон України «Про обіг земель сільськогосподарського призначення», «Стратегію розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року», «Програму розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року».

Результати фундаментальних досліджень учених в галузі економіки було покладено в основу вдосконалення аграрної політики, еко-

номічної діяльності підприємств АПК та розвитку галузей харчової промисловості України.

Загалом націленість науки на завершення земельної реформи, освоєння нових механізмів фінансово-кредитного забезпечення, методичного забезпечення інвестиційної привабливості та фінансової безпеки, логістики сучасних ринків сприяє отриманню сумарного ефекту від економічних реформ та капіталізації бізнесу на рівні 410–412 млрд грн.

Вітчизняні наукові установи створюють і пропонують виробництву конкурентоспроможні сорти та гібриди всіх сільськогосподарських культур. У Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2013 рік, налічується 2,6 тис. сортів сільськогосподарських культур селекції наукових установ НААН, що становить 71% від усіх сортів української селекції.

Останніми роками в структурі посівів в Україні площі кукурудзи на зерно розширилися до 4,8 млн га, соняшнику — до 5, озимого ріпаку — до 1 млн га. З огляду на це різко зросла потреба у вітчизняному насінні цих культур: кукурудзи до — 120 тис. т, соняшнику — до 30, ріпаку — до 7–8 тис. т. Проте вітчизняне насінництво виявилось не готове виробити таку кількість насіння. На жаль, насіння кукурудзи ми виробляємо лише 34% від потреби, соняшнику — 40, ріпаку — 28%. Решту потреб у насінні задовольняють іноземні фірми, які мають на цьому великі прибутки. Академії спільно з Міністерством аграрної політики та продовольства України потрібно розробити Програму виробництва базового, базового та сертифікованого насіння, якою передбачити значне розширення посівів вітчизняних сортів та гібридів на основі ліцензійних угод з приватними насінницькими формуваннями, поліпшення їх маркетингу, пропаганди в засобах масової інформації, на науково-виробничих нарадах, днях поля, демонстраційних полігонах.

Водночас слід наголосити на слабкій комплексності досліджень між селекціонерами, фізіологами, біотехнологами та іншими фахівцями, недостатньо розвинутому маркетингу нових

сортів і гібридів, через що вони повільно впроваджуються у виробництво і часто необґрунтовано витісняються з посівів іноземними сортами. Якщо за зерновими, кормовими, плодовими, ягідними культурами українські сорти мають пріоритет, то за кукурудзою, соняшником, цукровими буряками, ріпаком, овочевими культурами ми істотно поступаємося іноземним компаніям.

Уже назріла необхідність ухвалення «Національної програми охорони родючості ґрунтів» для своєчасного запобігання та усунення явищ деградації ґрунтів і пов'язаних з цим можливих еколого-економічних ризиків. Важливим й актуальним є відновлення ефективного використання меліорованих земель. У контексті розв'язання цієї проблеми Інститутом водних проблем і меліорації НААН за дорученням Мінагрополітики розроблено Концепцію інвестиційного проекту «Відновлення зрошення в південному регіоні України». Концепція передбачає 3 варіанти відновлення зрошення на інвестиційній основі на площі відповідно 550, 750 тис. га та 1,0 млн га у зоні Північно-Кримського та Каховського каналів.

Актуальною проблемою є розвиток вітчизняного машинобудування і виробництво конкурентоспроможної техніки для АПК. За дорученням Мінагрополітики вирішується питання про створення в ННЦ «Інститут механізації та електрифікації сільського господарства» конструкторського центру, який тісно співпрацюватиме з вітчизняними машинобудівниками над створенням та освоєнням нових технічних засобів, конкурентоспроможних на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Впровадження наукових інновацій НДУ землеробського профілю у виробництво сприятиме досягненню головної мети розвитку сільського господарства, яка полягає у створенні сучасного конкурентоспроможного агропромислового комплексу, що характеризується низкою критеріїв.

Результати фундаментальних досліджень вчених у різних сегментах тваринництва було покладено в основу 27-ми методичних рекомендацій з удосконалення годівлі, розведення та селекції тварин. Науковими установами отримано порівнянні із зарубіжними пріоритетні фундаментальні наукові результати, серед яких — ефективні методики культивування клонуваних ембріонів тварин *in vitro*, методи трансплантації вітрифікованих ембріонів великої рогатої худоби, методи геномної селекції. За ви-

користання молекулярно-генетичних методів розроблено ДНК тест-системи у тваринництві. Створено нові конкурентоспроможні селекційні форми сільськогосподарських тварин, птиці, риби. Удосконалено метод одержання біологічно активних наноматеріалів у технології довготривалого збереження генетичного матеріалу від генофондових порід тварин.

Здійснення заходів зі штучного відтворення іхтіофауни внутрішніх водойм сприяло збільшенню вдвічі валової рибопродуктивності та підтриманню біологічного різноманіття. Розроблено нову технологію потокового виробництва ягнятини, молодого баранини, яка забезпечує виробництво цієї продукції за 3-ма циклами і різними строками відгодівлі за середньодобових приростів 165–185 г з одержанням щороку в розрахунку на вівцематку 35–40 кг м'яса, якість якого відповідає вимогам Євростандартів.

Дуже важливим є моніторинг транскордонних інфекційних захворювань тварин. Можна констатувати, що завдяки плідній співпраці Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України і наукових установ більшість із цих захворювань було ліквідовано раніше і не допущено на територію України.

Для постійного моніторингу епізоотичної ситуації та розробки й удосконалення заходів боротьби назріла потреба у створенні референс-лабораторій BSL 2. Вони як вертикаль системи ветеринарно-санітарного нагляду мають підняти авторитет ветеринарної науки і підвищити ефективність протиепізоотичних заходів в Україні.

Наведені результати засвідчують масштабність та багатовекторність наукових досліджень, здійснюваних науковцями Академії. Усвідомлення необхідності поглибити їх комплексність із подальшим інтегруванням завершених наукових розробок у виробничий процес і стало поштовхом до реформаторських кроків у мережі Академії, розпочатих ще в 2011 р. на виконання Концепції реформування і розвитку аграрної освіти та науки (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 квітня 2011 р. № 279-р) та Плану заходів щодо її реалізації (затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. № 1112-р).

Після проведеної в попередні роки оптимізації мережі Академії з концентрацією на пріоритетних напрямках наукових досліджень, про що доповідалося на попередніх Загальних зборах, у поточному році було здійснено кроки з

посилення наукового забезпечення розвитку продовольчого ринку і базових галузей харчової та переробної промисловості (формування і виконання програми наукових досліджень (ПНД) 44 «Наукові засади розвитку харчової промисловості»), а також наукового забезпечення обліку інноваційної продукції.

З метою підвищення ефективності аграрної науки в нових економічних реаліях, створення умов для реалізації накопиченого науково-технічного та інноваційного потенціалу щодо забезпечення науково-технічного прогресу в агропромисловому комплексі Президією Академії розглянуто й ухвалено Концептуальні засади і Модель науково-технічного та інноваційно-інвестиційного розвитку НААН (постанова Президії від 21 серпня 2013 р. протокол № 14). Модель інноваційного розвитку аграрної науки ґрунтується на ефективній державній інноваційній політиці, галузевій структурі науково-методологічних центрів за пріоритетними напрямками АПК, територіальній інфраструктурі науково-інноваційних центрів, які забезпечують зв'язок науки з виробництвом, і кооперованому довгостроковому партнерстві науки з економічно активними сегментами агропромислового комплексу.

Це відповідає засадам державної інноваційної стратегії, визначеної Програмою економічних реформ Президента України, програмними цілями переходу на інноваційну модель розвитку економіки (постанова КМУ від 2 лютого 2011 р. № 389), Концепцією реформування і розвитку аграрної освіти та науки на період до 2015 року.

Визначена нами Модель інноваційного розвитку враховує світовий досвід організації науки в умовах розвинутої ринкової економіки. Наведу лише 2 приклади.

У США наука зосереджена в державних дослідних лабораторіях, інститутах, університетах, дослідних підрозділах великих корпорацій. Джерела фінансування науки розподіляються так: 27% — федеральному уряду, 67 — приватному сектору, 7% — місцевому самоуправлінню, університетам, фондам. При цьому 17% спрямовують на фундаментальні дослідження, 22 — на прикладні, решта (61%) — на розроблення кінцевого продукту, тобто значну частину фінансування зосереджено в інноваційній сфері.

У Китаї Академія наук є провідним китайським центром фундаментальних досліджень, який об'єднує 84 науково-дослідних інститути і 2 університети. Інноваційну діяльність з упро-

вадження результатів наукових досліджень здійснюють через мережу науково-технологічних парків, які мають державну підтримку і переваги.

Національна академія аграрних наук України за структурою поєднує в собі функції координатора фундаментальних і прикладних досліджень в аграрній сфері та випробувального полігону науково-технічних та інноваційних розробок, що забезпечують високотехнологічний розвиток аграрного виробництва. Тому слід вважати підійти до здійснення реформаторських заходів наступного етапу. Основою для них має стати Програма науково-організаційного та інвестиційно-інноваційного розвитку НААН. Засади Програми наразі формують визначені Президією профільні робочі групи, до співпраці з якими я закликаю всіх членів Академії.

Президія НААН вважає, що питання стратегії подальшого розвитку Академії, з одного боку, лежить у площині зміцнення її як державної самоврядної наукової організації, з другого — розвитку як високотехнологічної бази наукомісткого агропромислового виробництва, що діє за самофінансування в конкурентних умовах ринку. І воно не може бути вирішене без ефективної науково-технічної та інноваційної політики, яка зусиллями уряду, галузевого міністерства, суб'єктів аграрного виробництва і ринку поступово втілюється в аграрну економіку.

Найбільшого ефекту можна досягти за комплексного поєднання можливостей і пропозицій науково-технічної бази аграрної науки з аграрним бізнесом, проте немає інноваційної інфраструктури, яка б ефективно працювала. Як наслідок — зменшується роль аграрної, зокрема академічної, науки в науковому забезпеченні розвитку АПК на інноваційних засадах, руйнуються наукова та експериментальна бази, втрачаються спеціалісти, неухильно знижується затребуваність наукових розробок на ринку, що обмежує надходження позабюджетних коштів науково-виробничих структур. Нестача матеріально-технічних ресурсів призводить до дедалі більшої залежності дослідних станцій і господарств від сторонніх агротехнічних послуг бізнес-структур, наслідком монопольного становища яких є переважно зростання кредиторської заборгованості державних підприємств і втрата їх фінансової спроможності.

Необхідно використати досвід залучення позабюджетних коштів науковими установами. Окремі установи НААН, такі як Інститут рослинництва імені В.Я. Юр'єва, Інститут рису, Інститут

сільського господарства Північного Сходу, вже залучають щороку понад гривню позабюджетних коштів на 1 бюджетну гривню. Загалом по Академії за минулий рік цей показник становив 45 коп. на 1 грн, у цьому році він буде дещо більшим — 50 коп. на 1 грн (або 215,1 млн грн позабюджетних коштів). Проте це не є результатом активної інноваційної діяльності, переважно це продаж насіння високих репродукцій, окремі ліцензійні угоди, роялті, оренда майна та ін.

Хоч як ми переконуємо науковців активніше провадити інноваційну діяльність, на жаль, ефективність залишається низькою, оскільки інноваційна діяльність Академії — це посередництво між галузевою наукою і наукомістким аграрним ринком. Потрібні фахівці — маркетологи, провайдери, менеджери інноваційної діяльності.

Спроби Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації залучити кошти державного бюджету для підтримки інноваційної діяльності галузей економіки результатів поки що не дають. Як уже зазначалося, Агентство пропонує проект розпорядження Кабінету Міністрів України щодо ухвалення Концепції Державної цільової програми розвитку інноваційної діяльності галузей національної економіки.

Національна академія аграрних наук України не залишається осторонь цих проблем, постійно перебуває в пошуку ефективних напрямів свого розвитку. Затвердження Концептуальних засад інноваційно-інвестиційного розвитку Національної академії аграрних наук України є кроком до другого етапу реформування через реалізацію Моделі науково-технічного та інноваційно-інвестиційного розвитку НААН.

Стратегією структурних перетворень НААН передбачено:

затвердження Програми науково-організаційного та інвестиційно-інноваційного розвитку Академії за державної підтримки;

формування наукової структури потужних галузевих науково-методологічних центрів, перебудова наукового процесу за програмно-цільовим принципом, що забезпечить збільшення випуску науково-технічної продукції з високим інноваційним потенціалом, на яку є платоспроможний ринковий попит;

формування системи наукового забезпечення інноваційного розвитку НААН, мережі трансферних науково-інноваційних центрів за територіальним принципом зі створення та про-

сування на ринку науково-технічних розробок, які мають комерційну цінність;

створення інтегрованої корпоративної інфраструктури для реалізації науково-технічного потенціалу НААН та інноваційно-інвестиційних бізнес-проектів на засадах державно-приватного партнерства за участі наукових установ та їхньої реформованої експериментально-виробничої бази у формі Наукового парку.

Нині підходи до створення Науково-методологічних центрів ще тільки опрацьовуються. Заслуговує на увагу запропонована економістами модель науково-методичного центру з аграрної економіки та продовольчих ресурсів. Вона передбачає не лише залучення наукових установ Відділення, координацію їхніх досліджень під егідою Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки», а й поширення впливу та контроль за фінансуванням таких досліджень всієї системи Академії через роботу науково-методологічних центрів «Агroeкономіка» та «Продовольство». Для посилення результативності досліджень до цієї моделі залучають і профільні громадські об'єднання. Модель уже довела свою дієздатність роботою обліково-фінансового сегмента, результати досліджень якого нині затребувані «Аграрним союзом України», системою НААН і Мінагрополітики.

У системі НААН відпрацьовують також форму науково-навчально-виробничого об'єднання у відповідному галузевому сегменті. За сприяння Міністерства аграрної політики та продовольства України й підтримки Міністерства освіти і науки України на базі Вінницького національного аграрного університету та Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН рішенням Кабінету Міністрів України (постанова від 11 липня 2013 р. № 546) було створено навчально-науково-виробничий комплекс «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум» з метою підвищення ефективності наукових досліджень та підготовки спеціалістів сільського господарства.

Академія наголошує на доцільності створення на власній базі і єдиного національного центру з питань механізації, електрифікації та автоматизації виробничих процесів в агропромисловому виробництві. Для цього потрібні рішучі кроки з боку Мінагрополітики щодо передачі в підпорядкування НААН державної установи — Українського науково-дослідного інституту прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Леоніда Погорілого.

Академія також звернулася до Міністерства аграрної політики та продовольства України щодо передачі до складу НААН Українського інституту експертизи сортів рослин з його мережею. Адже ситуація із сортовипробуванням у країні набуває загрозливих ознак, про що говорять уже й народні депутати України, представники Державної служби безпеки.

Дієвим кроком у напрямі інноваційно-інвестиційного розвитку НААН є створення зональних науково-інноваційних центрів, що стануть трансферною інфраструктурою для галузевих установ Академії, посилюючи їх вплив на галузеві й територіальні процеси в АПК.

Саме ці центри в майбутньому зможуть стати платформою Наукового парку НААН, через який академічна наука в партнерстві з комерційними структурами та іншими інвесторами невдовзі зможе виходити на аграрний ринок з конкурентоспроможними пропозиціями.

Отже, реформування науково-організаційної системи НААН та посилення її інноваційно-інвестиційного розвитку дадуть змогу вдосконалити наявну систему управління завдяки науковому потенціалу установ Академії, сконцентрувати фінансові ресурси для створення конкурентоспроможної науково-технічної продукції, забезпечити трансфер цієї продукції на ринку у формі інновацій із залученням інвестицій через мережу інтегрованої державно-приватної інфраструктури.

Успішна реалізація зазначених вище заходів матиме істотний економічний ефект для вітчизняного аграрного сектору загалом та Академії зокрема.

При цьому необхідно внести відповідні зміни до Земельного Кодексу України та Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, галузевих академії наук та статусу їх майнового комплексу», що забезпечить можливість ефективного використання земель та майна Академії з щорічним залученням на потреби науки понад 200 млн грн.

Слід наголосити, що інтенсивність перебігу глобалізаційних процесів у світовій економіці потребує від України відповідей на низку важливих економічних викликів, визначальним серед яких є здатність до своєчасного й ефективного впровадження провідних досягнень у галузі науки, техніки і новітніх технологій. Саме тому запропоновані кроки з поєднання наукового, інноваційно-інвестиційного та дослідно-виробничого потенціалу Академії мають дати синергетичний ефект і зміцнити позиції науковців на наукомісткому ринку АПК.

Подальше критичне широке обговорення запропонованих засад дасть змогу сформувати консолідовану позицію у вигляді повноцінної Програми науково-організаційного та інноваційно-інвестиційного розвитку НААН.

ПОСТАНОВА

Загальних зборів Національної академії аграрних наук України

м. Київ

18 грудня 2013 р.

Концептуальні засади Програми науково-організаційного та інвестиційно-інноваційного розвитку Національної академії аграрних наук України

Заслухавши та обговоривши доповідь Президента Академії академіка НААН В.Ф. Петриченка, Загальні збори Академії відзначають: сучасний стан економіки України потребує створення умов для її прискореного розвитку на інноваційній основі, що передбачає реалізацію інтелектуального потенціалу країни, впровадження прогресивних інструментів і методів модернізації виробництва, зниження його ресурсоємності та енергозалежності, стимулювання суб'єктів господарювання до впровадження економічно привабливих розробок з метою збільшення частки доданої вартості в кінцевій продукції.

Особливо гостро ці проблеми стоять в аграрному секторі економіки, де зберігається надто низький рівень техніко-технологічного забезпечення виробництва і, як наслідок, його низька ефективність та висока собівартість продукції. Проте навіть за таких умов у галузі спостерігається щорічне зростання валових показників: так, загальне виробництво сільськогосподарської продукції у 2013 р. прогнозується на суму 240,3 млрд грн, що на 7,7% більше рівня попереднього року і відповідає завданням, визначеним Національним планом дій на 2013 р. щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 рр. «Заможне

суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженням президентом України.

Досягнення таких показників стало можливим, зокрема, завдяки належному науковому забезпеченню галузі, яке здійснювалося під час виконання науковцями Академії у 2013 р. 44-х програм фундаментальних і прикладних досліджень, в тому числі за пріоритетними напрямками інноваційної діяльності з різних галузей сільськогосподарства.

Науковцями, зайнятими проблемами аграрної економіки, у 2013 р. було розроблено 21 проект відповідних законів України, 4 нормативно-правових акти Президента і Кабінету Міністрів України та 17 державних галузевих програм, зокрема Закон України «Про обіг земель сільськогосподарського призначення», «Стратегію розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року», проект «Програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року». Результати фундаментальних досліджень були покладені в основу 63-х методичних рекомендацій з питань аграрної політики, економічної діяльності підприємств АПК та розвитку галузей харчової промисловості, зокрема щодо вдосконалення механізмів оподаткування аграрного сектору економіки, що дало змогу відстояти 5,2 млрд грн податкових пільг. Фундаментальні дослідження вчених Академії були покладені в основу створення Державного земельного банку України та нової системи іпотечного кредитування, що дасть можливість агроформуванням України отримати більший кредит (у 7–11 разів) під нижчі відсотки (до 9%), ніж нині, та подовжити термін кредитування до 35 років.

Ученими в галузі землеробства в 2013 р. розроблено Концепцію інвестиційного проекту «Відновлення зрошення в південному регіоні України», який створено в трьох варіантах, з урахуванням різних площ зрошення — 550, 750 тис. га та 1 млн га (у зоні дії Північно-Кримського та Каховського каналів). Концепцію презентовано у Світовому та Європейському інвестиційному банках. Відпрацьовано концепцію інноваційного розвитку «Хімічна меліорація ґрунтів», створено експериментальні зразки робочих органів ґрунтообробних машин високої зносостійкості, багатоопераційну машину для обробки ґрунту, отримано вагомі результати з вивчення впливу наноматеріалів на відновлення параметрів деталей тракторів та забезпечення їх надійності в процесі експлуатації. Розроблено інноваційний пілотний проект «Аг-

рокосмос» та створено бізнес-план наукового парку «Аналітичний центр якості ґрунтів».

У Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2013 р., нині налічується 2,6 тис. сортів сільськогосподарських культур селекції наукових установ НААН, що становить 71% від усіх сортів української селекції. Вітчизняні сорти пшениці озимої займають у посівах близько 90% площ, круп'яних культур — понад 90%.

Щороку в системі НААН виробляється понад 50 тис.т елітного насіння і 1,1 тис.т насіння батьківських форм гібридів кукурудзи і соняшнику, що дає можливість в цілому забезпечити попит насінницьких господарств України. Розроблено надійні системи захисту посівів основних сільськогосподарських культур від комплексу шкідливих організмів з урахуванням специфіки ґрунтово-кліматичних зон вирощування цих культур. Вітчизняним товаровиробникам вченими Академії запропоновано сортові технології вирощування практично всіх культур, які вирощуються в нашій країні.

Реалізація положень Національного проекту «Відроджене скотарство» дало змогу стабілізувати поголів'я корів, підвищити їхню продуктивність та обсяги виробництва молока в Україні. Результати фундаментальних досліджень вчених у різних сегментах тваринництва було покладено в основу 27 методичних рекомендацій з удосконалення годівлі, розведення та селекції тварин. Розроблено нову технологію та інноваційний проект потокового виробництва молоді баранини, яка забезпечує середньодобовий приріст маси вівці 160–180 г, що дає можливість одержувати щороку в розрахунку на вівцематку 35–40 кг м'яса, яке за якістю відповідає вимогам європейських стандартів. Здійснення науково обґрунтованих заходів зі штучного відтворення іхтіофауни внутрішніх водойм країни дало змогу удвічі підвищити рибопродуктивність.

Для постійного моніторингу епізоотичної ситуації у тваринницькій галузі щодо інфекційних захворювань тварин, розроблення та удосконалення заходів боротьби з ними назріла необхідність у створенні референс-лабораторії. Вони як вертикаль системи ветеринарно-санітарного нагляду завдяки запровадженню досягнень ветеринарної науки здатні підвищити ефективність протиепізоотичних заходів у державі.

Для захисту виробництва твердих і напівтвердих сирів науковцями створено колекцію технічно шкідливої та умовно патогенної мік-

рофлори, а також обладнання для виконання вимірювання показників капілярно-пористих структур.

У цілому результативність наукової діяльності установ мережі Національної академії аграрних наук України було позитивно оцінено під час проведеної у 2013 р. державної атестації, за висновками якої НААН має найбільший науковий потенціал порівняно з іншими галузевими академіями. Указом Президента України від 15.11.2013 р. № 636/2013 «Про чисельність членів Національної академії аграрних наук України» підтримано пропозицію Кабінету Міністрів України, відповідно до якої з 1 січня 2014 р. унормовується чисельність членів Національної академії аграрних наук України — 113 дійсних членів і 117 членів-кореспондентів.

Незважаючи на значні напрацювання Академії, які мають вагомое соціально-економічне значення, застосування її здобутків на практиці стримується через недосконалість наявної нині інноваційної інфраструктури. З метою підвищення інноваційного потенціалу аграрної науки, створення умов для реалізації науково-технічного та інноваційно-інвестиційного розвитку агропромислового комплексу країни Президією Академії було розроблено і схвалено Концептуальні засади та Модель інноваційно-інвестиційного розвитку НААН (постанова Президії НААН від 21 серпня 2013 р., протокол № 14). Першим етапом реалізації цього документа стала сформована мережа з 8-ми зональних науково-інноваційних центрів НААН у складі Відділення наукового забезпечення інноваційного розвитку. Наступним етапом Програми науково-організаційного та інноваційно-інвестиційного розвитку НААН буде створення галузевих Науково-методологічних центрів (НМЦ) Академії, а також наукового парку для корпоративізації, капіталізації та комерціалізації інноваційно-інвестиційних бізнес-проектів аграрного спрямування. Підходи до створення Науково-методологічних центрів та наукового парку опрацьовуються.

Загальні збори Національної академії аграрних наук України

ПОСТАНОВЛЯЮТЬ:

1. Доповідь Президента Національної академії аграрних наук України академіка НААН В.Ф. Петриченка — схвалити.

2. Підтримати напрями подальшого удосконалення науково-організаційного та інвестиційно-інноваційного розвитку Академії з оптимізації науково-виробничої мережі НААН.

3. Відділенням Академії **протягом 2014 р.** розробити пропозиції, Відділенню наукового забезпечення інноваційного розвитку (С.А. Володін) узагальнити і подати на розгляд Президії НААН Програму науково-організаційного та інвестиційно-інноваційного розвитку Національної академії аграрних наук України (принципи формування науково-методологічних центрів Академії, їх кількість, систему фінансування, формування наукової тематики та контролю за її виконанням).

4. Відділенню наукового забезпечення інноваційного розвитку, Управлінню наукового забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку експериментальної бази **протягом 2014–2015 рр.** забезпечити формування конкурентоспроможної інтегрованої корпоративної інфраструктури на засадах державно-приватного партнерства за участі наукових установ НААН та їх реформованої експериментально-виробничої мережі.

5. Відділенню землеробства, меліорації та механізації НААН (А.С. Заришняк):

– **до 5 квітня 2014 р.** удосконалити Національну програму охорони ґрунтів і розробити регіональні програми збереження та відтворення родючості ґрунтів з метою реалізації стратегії збалансованого використання, відтворення і управління ґрунтовими ресурсами;

– **до 1 березня 2014 р.** розробити Концепцію і Програму відновлення ефективного функціонування меліоративних систем на засадах інвестиційно-інноваційного розвитку в дослідних господарствах НААН.

6. Відділенню рослинництва (О.О. Іващенко) та Управлінню наукового забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку експериментальної бази:

– **до 1 березня 2014 р.** розробити Програму виробництва базового, базового та сертифікованого насіння зернових і олійних культур у системі НААН;

– **протягом 2014 р.** забезпечити закладку і функціонування демонстраційних полігонів з показу досягнень у галузях селекції та технології вирощування сільськогосподарських культур.

7. Відділенню зоотехнії (О.М. Жукорський):

– **до 15 квітня 2014 р.** розробити Концепцію Програми розвитку промислового тваринництва України до 2020 р. для забезпечення інноваційного розвитку, модернізації, вирішення завдань продовольчої та екологічної безпеки, підвищення ефективності та конкурентоспроможності галузі;

– **до 1 квітня 2014 р.** розробити нові та скоригувати діючі заходи Національного проекту «Відроджене скотарство», які зорієнтовані на розвиток молочного скотарства до 2020 року.

8. Відділенню ветеринарної медицини (М.С. Мандигра):

– **до 1 березня 2014 р.** підготувати та подати Президії НААН обґрунтовані пропозиції щодо створення міжінститутського віварію з утримання лабораторних тварин, вільних від патогенної флори, отримання і вирощування гнотобіотів;

– **протягом 2014 р.** ініціювати створення мережі національних референс-лабораторій для контролю основних економічно значущих інфекцій тварин з перспективою реформування цих лабораторій у регіональні референс-лабораторії Міжнародного епізоотичного бюро.

9. Відділенню аграрної економіки і продовольства (В.М. Жук) **до 10 квітня 2014 р.** розробити методичні засади з підвищення капіталізації, фінансової безпеки та інвестиційної привабливості малих і середніх підприємств в умовах багатовекторної інтеграції аграрного бізнесу України у світовий простір.

10. Науковим установам Академії під час ви-

конання плану науково-дослідних робіт на 2014–2015 рр. основну увагу сконцентрувати на:

– забезпеченні подальшого розвитку науково-дослідних робіт з інноваційних, високотехнологічних, інвестиційно-привабливих напрямів для впровадження у виробництво;

– розширенні теоретичних досліджень з питань генетики, біотехнології, фізіології, біохімії, імунології та освоєння їх результатів на практиці;

– забезпеченні комплексності досліджень з урахуванням змін клімату та економічної ефективності наукових розробок;

– вжитті заходів щодо розвитку сучасного маркетингу завершених наукових розробок, забезпечення вчасного та якісного інформування потенційних споживачів про створену та рекомендовану для широкого використання наукову продукцію;

– забезпеченні комплексного розвитку як єдиної системи: наукових досліджень, дослідно-конструкторських розробок, наукового супроводу та ефективного застосування їх за виробництва нових технологій і техніки, експериментальних зразків сільськогосподарських знарядь, обладнання та механізмів.